

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Työryhmämietinnössä esitetyt tavoitteet tehokkuudesta ja kustannussäästöistä ovat sinänsä hyviä ja kannatettavia. Pienten, etäällä maakuntakesuksista sijaitsevien kuntien osalta tavoitteet eivät toteudu, vaan palveluiden kustannukset nousevat ja saavutettavuus heikkenee.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Ei lausuttavaa.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Ei lausuttavaa.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Ei lausuttavaa.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Sidosyksikköjä koskeva vähimmäisvaatimus 10% ei ole tarkoituksen mukainen eikä toteuttamiskelpoinen alueilla, joissa markkinaehtoista palveluntuotantoa ei ole tai sitä on vähäisesti ja missä kunnat ovat rakentaneet paikallisia sidosyksikköratkaisuja palvelutuotantoon.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Ehdotus vaikeuttaa kohtuuttomasti lakisääteisten tehtävien asianmukaisen hoitamisen etäällä maakuntakeskuksista sijaitsevissa pienissä kunnissa. Tällaisten kuntien todelliset mahdollisuudet hankkia palveluita markkinoilta ovat heikot, sillä lähipalveluita ei ole saatavissa tai ne tulevat kohtuuttoman kalliiksi maakuntakeskuksesta käsin tuotettuna. Pienissä kunnissa toimii hyvin vähän yksityisiä palveluntuottajia. Palvelun järjestäminen omana tuotantona on erittäin haasteellista johtuen pienten kuntien resursseista ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuudesta. Ehdotuksen seurauksena pienten kuntien palvelujen kustannukset nousevat huomattavasti ja palvelujen saatavuus heikkenee merkittävästi. Tukipalvelujen kautta tämä heijastuu kaikkeen kunnan toimintaan.

Sidosyksikkö pystyy tuottamaan laadukasta ja kustannustehokasta palvelua alueille, joissa markkinaehtoisia palveluntuottajia ei ole ja kuntien mahdollisuudet järjestää palvelu omana tuotantona ovat heikot.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Lappican palvelutuotanto päättyisi ei lakisääteisten työterveyspalvelujen osalta neljälle omistajalle. Nämä ovat pääasiassa pieniä ja keskisuuria kuntia Lapissa. Lappican palvelutuotantoa jouduttaisiin sopeuttamaan vastaavasti em kunnissa. Kunnat joutuisivat käytännössä joko luopumaan palvelusta kokonaan tai korvaamaan lähipalvelun etäpalvelulla. Etäpalveluihin siirryttäessä palvelun vaikuttavuus palvelun käyttäjälle heikkenee ja kunta menettää työpaikat sekä toiminnasta tulevat verotulot.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Lappica on sidosyksikkö.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Lappicalle muutoksessa ei koituisi taloudellisia tai muita hyötyjä.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Suhteutettuna pienten kuntien resursseihin ja toimintaympäristöön siirtymäaika on todella lyhyt. Pienet kunnat tarvitsevat enemmän aikaa uusien palvelun järjestämistapojen löytämiseen.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Sidosyksikköhankinnan päättyessä palvelutuotanto tulee järjestää uudella tavalla:

- yrittää hankkia palvelua markkinoilta, niiltä osin kun sitä on kohtuullisella hinnalla saatavilla

- yrittää järjestää palvelua omana tuotantona, siltä osin kun osaavaa työvoimaa on saatavilla tai muita resursseja on käytettävissä

- yrittää muodostaa alueen kuntien kanssa uutta sidosyksikköä palvelun tuottamiseksi, jossa omistusosuus on 10%

- luopua palvelun järjestämisestä, jos se on mahdollista

Pienissä kunnissa sidosyksiköiden tuottamien palvelujen määrä voi olla merkittävä suhteessa hankinta/tilaaja resurssiin.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Hankintalaissa tulisi huomioida edellä kuvattu pienten kuntien tilanne ja sidosyksiköiden omistusvaatimuksesta tulisi poiketa alueilla, joissa markkinaehtoista palvelutuotantoa ei ole tai sitä on vähäisesti. Alueet tulisi määrittää kuntakohtaisesti ja toimialoittain.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutumisen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Ei lausuttavaa.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Ei lausuttavaa.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Ei lausuttavaa.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot

Ei lausuttavaa.

Ylinampa Jukka
Lappica Oy